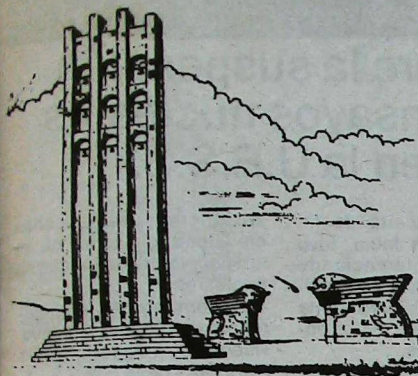

ULS

SARDARABAD

BUENOS
AIRES,
Año XIII
N° 429
Miércoles,
11
de
marzo
de 1987

PIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET.

Regresó al país el Dr. Roberto Malkassian

El Dr. Malkassian con sus familiares.

Foto: Martín Kesiskian

Procedente de Ginebra, regresó a esta Capital el Dr. Roberto Malkassian, quien

delegado de la Asamblea Interinstitucional Armenia— del 43° período de sesiones de la Comisión de Derechos Humanos de las Naciones Unidas.

Su arribo se produjo el lunes pasado, oportunidad en que le dieron la bienvenida sus familiares e integrantes de la Asamblea Interinstitucional Armenia.

En Ginebra, el Dr. Malkassian, además de asistir a las sesiones mencionadas, tuvo oportunidad de intervenir en una de ellas. En efecto el 20 de febrero ppdo., ante los delegados presentes, expuso los temas: "El derecho al desarrollo", "El estado de los pactos internacionales" y "Análisis de la Resolución 40.142 de la Asamblea General de las Naciones Unidas, de diciembre de 1985.

Fueron importantes también los contactos que mantuvo en los medios especializados en derechos humanos, las reuniones con fun-

El titular de la delegación argentina, Dr. Leandro Despouy, y el Dr. Roberto Malkassian, en la sede de las Naciones Unidas.

cionarios y personalidades, además de sus encuentros con integrantes de la comunidad armenia.

BRUSELAS

La Comisión Política del Parlamento Europeo aprobó el Proyecto de Vandemeolbruck, reemplazando el término "genocidio" por el de "injusticia"

Luego de diversas variaciones, postergaciones, regateos y presiones, finalmente, el miércoles 25 de febrero ppdo., la Comisión Política del Parlamento Europeo, con simple ma-

yoría, votó el Proyecto de Vandemeolbruck, denominado "Acerca de una solución política de la cuestión armenia" que es una síntesis de su Informe.

En efecto, en su sesión

del 25 de febrero ppdo., la citada Comisión, a través del socialista alemán Klaus Heinche, aprobó el proyecto, reemplazando el término **genocidio** por el de **injusticia**, con lo que se des-

pojó al proyecto de su contenido y sentido original.

Votaron a favor de este proyecto veinticinco personas; lo rechazaron veintitrés mientras que se abstuvieron dos personas.

Los votos a favor correspondieron a dos socialistas belgas, dos socialistas italianos, dos integrantes de la Coalición Democrática Portuguesa, dos socialistas franceses, un griego comunista, un integrante de la Coalición Democrática Irlandesa, un portugués socialista, dos ingleses del Partido Laborista, un socialista de Luxemburgo, dos franceses comunistas, un demócrata cristiano griego, dos alemanes so-

cialistas, un belga del Partido "Verde" (Vandemeolbruck), dos socialistas griegos, un italiano comunista, un alemán del Partido Ecologista y un belga.

Votaron en contra (a pesar de haber asentido en oportunidad de discutir las correcciones) veintitrés personas, en general, pertenecientes a los mismos partidos políticos o a partidos de derecha.

Las abstenciones correspondieron al presidente Erchini, del Partido Demócrata Cristiano italiano y a un liberal belga.

Cabe señalar que en el próximo mes de abril, la Asamblea

(continúa en pág. 2)

Deportivo Armenio volvió a ganar y sigue puntero

(información en página 2)

Dos puntos y una ilusión que cada día está más cerca: la Primera "A"

Guaraní Antonio Franco (Misiones) 0 - Deportivo Armenio 1

El sábado 7 de marzo ppdo., se disputó una nueva fecha del Campeonato Nacional "B". En esta oportunidad, Armenio viajó hasta Posadas para medirse con Guaraní Antonio Franco de esa ciudad.

El partido fue mediocre, pues Armenio salió a buscar un punto, mientras el local, pese a que hizo todos los esfuerzos por ganar, no lo logró debido a su opaca labor.

Dentro de este trámite se desarrolló todo el encuentro con un Armenio que esperó bien metido atrás, cediendo la iniciativa a su rival, que debido a su inoperancia ofensiva no pudo inquietar nunca el arco custodiado por Sarmiento.

Hasta aquí dominaban los misioneros, pero Armenio, de contraataque creaba más peligro y hacía lo que más sabe; esto es, pelear el balón en todos los sectores y arrancar rápidamente de contragolpe.

Y fue de esta manera como llegó el gol del triunfo para Armenio. Todo empezó en los pies de Ubeda, quien luego de una excelente jugada individual, envió un preciso centro que Argüeo capitalizó con un cabezazo, cuando transcurrían 27 minutos del segundo tiempo.

De allí en más, Armenio especuló y conservó la victoria que le permite, además de seguir liderando el torneo aumentar su ventaja sobre Colón de Santa Fe, a dos unidades, en la búsqueda del

ascenso.

Pero acá no termina todo. Ahora sólo quiero, estimados lectores, apartarme por un momento de mi condición de periodista. Deseo hacerlo porque yo, en definitiva, al igual que todos ustedes, soy un hincha más. Y es como simpatizante de Deportivo Armenio que le hago la siguiente pregunta: ¿alguna vez, hace dos años atrás, se imaginaron esta brillante campaña? Estoy seguro de que no, y es por eso que me tomo el atrevimiento de invitarlos a que acompañen al equipo, que no sólo representa a unos pocos, sino a todos los que integran la colectividad armenia de la Argentina ¿no les parece?

Daniel R. Der Avedissian

Sobre la suspensión de ensayos nucleares en la U.R.S.S.

Durante la visita de M. Gorbachev a la India, tuvo lugar una conferencia de prensa dirigida al periodismo extranjero, cuyo tema fue la prohibición de los ensayos nucleares.

En la reunión, efectuó declaraciones el presidente del Comité Estatal para el Aprovechamiento de la Energía Atómica" de la U.R.S.S., Antranig Petrosians, quien se refirió a los resultados de la tercera etapa de las negociaciones

soviético-norteamericanas en Ginebra, acerca de la suspensión de los ensayos nucleares.

Al término de la conferencia de prensa, el primer viceministro de Relaciones Exteriores de la U.R.S.S., M. Vorontsov, A. M. Petrosians y el miembro correspondiente de la Academia de Ciencias de Armenia, Y. L. Nersisov, respondieron a las preguntas que les formularon los hombres de prensa.

La aprobación del Proyecto de Vandemeolbruck

(viene de página 1)

blea General tratará este Proyecto en Strasburgo.

A pesar del limitado alcance de este proyecto y de la transformación del voca-

blo "genocidio" en "injusticia", consideramos que el tratamiento del proyecto es un paso positivo en el camino de la resolución de la causa armenia.

CARNAVAL EN LA COSTA !!

BUFFET ARMENIO
ORQUESTA ARMENIA
DISC-JOCKEY PARA LA JUVENTUD

SABADO
28
MARZO

ORGANIZA

CLUB ARMENIO
de la ZONA NORTE

BAILE DE
DISFRAZ

ROQUE SAENZ PEÑA 1073
(SAN ISIDRO) T.E. 743-5101

EE.UU.

Crean una estampilla con la imagen del Gobernador Deukmejian

Con la debida autorización, la "Universidad Internacional Armenio-Norteamericana" de La Verne lanzó a fines del mes de enero

ppdo. una estampilla con la imagen del gobernador de California, George Deukmejian.

Con esta iniciativa, la cita-

Estudio de arquitectura

Arq. Guillermo Mujica - Arq. Liliana Balian
Proyectos • Dirección y Construcción
T.E.: 204-3522 / 552-3970

Daniel Youssefian e Hijos S.A.

Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general

Sarmiento 2357. Buenos Aires
T.E.: 48-9442/5298

Hetesia S.A.

Larrea 229. Capital

T.E.: 47-2285

da universidad se propone rendir homenaje al talento y pujante gobernador del estado más populoso de los Estados Unidos de Norteamérica y al mismo tiempo expresarle la gratitud de la colectividad armenia.

Al respecto, el presidente de la Comisión Directiva de la Universidad, expresó: "Este es el reconocimiento a un armenio que es orgullo de nuestra colectividad y ejemplo de nuestros jóvenes".

Conversaciones sobre la historia del pueblo armenio

VI

La arqueología armenia

Segunda parte

Por el prof. Rafael Ishjanian
Traducido por Diana M. Dergarabedian

Estas divisiones de la historia no son iguales para todos los pueblos, puesto que en algunas regiones, por ejemplo, el inicio de la Edad de Bronce puede marcarse con cierto retraso respecto de otras civilizaciones.

En muchas regiones de Armenia han sido encontrados restos de la Edad de Piedra; en distintas zonas del territorio de la Armenia Mayor, cerca del Arakadz, en las zonas de Ard, Arzn, en el margen derecho del río Hrasdán, en Sassún, Jarpert, Ereván, Lusaguerd, Shanitar (al sur de Armenia Mayor), cerca del lago Urmia y algunas otras zonas, se hallaron objetos del Paleolítico.

Pero, en la zona de Tallin, en el valle del Ararat y en otras regiones, fueron encontrados vestigios de elementos pertenecientes al Mesolítico y al Neolítico.

En esa época, el hombre comenzó a plasmar sobre la piedra su imagen y la de distintos animales, como la cabra. Muchas de ellas, han sido halladas en los montes de Keghamá, Siunik y Taranaghiatz.

Al sur del macizo montañoso armenio, en la zona de Diarbekir, fue encontrada, últimamente, una vivienda del siglo VIII antes de Cristo, en donde era fundido el cobre para la elaboración de distintos elementos, primera muestra de la Edad de los Metales.

En esa época, Armenia era habitada por sus antepasados, los pueblos indoeuropeos.

Los principales asentamientos de la Edad de Cobre se encontraban en Etchmiadzín, Jatunarij, Garín, Van, Najicheván y algunas ciudades aledañas.

Entre el quinto y el cuarto milenio antes de Cristo, los pueblos indoeuropeos del este de Asia Menor y del macizo montañoso armenio, se dividieron en distintas ramas de las que surge la raza armenia, y a partir de allí, su historia. Como prueba de ello, son particularmente importantes las excavaciones del barrio

Shenkavit, en las afueras de Ereván. Se han encontrado ciudades y fuertes de la Edad de Bronce, vasijas de barro cocido, elementos de metal de uso cotidiano y distintos exponentes artísticos.

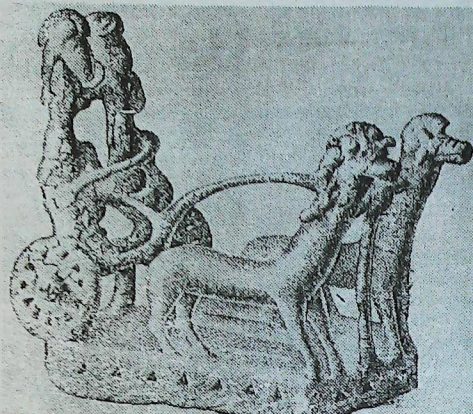
La Edad de Bronce de los armenios se produce cuando el pueblo armenio se une con otros que son modelos de gobierno. En una segunda etapa de la Edad de Bronce, a mediados del segundo milenio antes de Cristo, se forma, se integra y unifica el estado armenio.

Hacia fines de la Edad de Bronce y en todo el transcurso de la Edad de Hierro, se forman poderosos estados armenios sobre los que hablaremos en otra oportunidad.

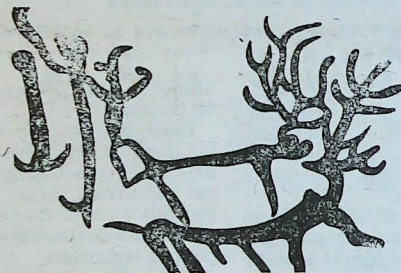
La arqueología demuestra que el territorio de la Armenia Mayor fue habitado en todas las épocas y que los armenios fueron de los primeros pueblos en desarrollar la agricultura, en familiarizarse con animales, hacer elementos de alfarería y realizar actividades artísticas y trabajo con metales.

En el territorio armenio, desde los tiempos más remotos hasta los más modernos, se desarrolló una misma cultura, que tuvo distintos niveles de perfeccionamientos.

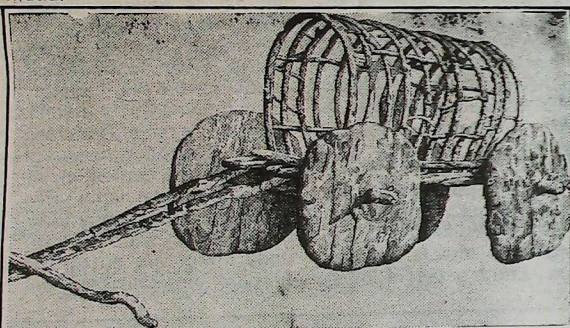
En la zona de Armenia Mayor, los arqueólogos encontraron restos óseos de distintas épocas, entre ellos, algunos pertenecientes al siglo V antes de Cristo.

Modelo de carro de lucha, realizado en bronce (siglos XIV-XIII a. de C., Ldjashén)

Inscripciones de la Edad de Bronce. (Keghamá)

Carro de la Edad de Bronce (Ldjashén).

Joyería Papazian

necesita

empleado/a

T.E.: 35-9623

Libertad 333

Silvana y Mariana Ekshian, Claudia Akian

Pointe d'ivoire

TRICOTS

Galería del Este

M. T. de Alvear 628
Local 22 - Tel. 312-4239

U.G.A.B.-U.G.A.B.-U.G.A.B.-U.G.A.B.-U.G.A.

¿Sabe cuál es
el mejor restaurante
de los días viernes?

**El restaurante
de comidas armenias
de la U.G.A.B.**

-Venga con su familia-

ARMENIA 1322. CAPITAL

Asesoría técnica de riesgos industriales
y contratación de seguros generales

Operamos hace más de 20 años con las mejores compañías del país

BONIFICACIONES Y REINTEGROS A LA COLECTIVIDAD

BME. MITRE 777 7° B. Capital T.E.: 49-1942/1896

Córdoba

Visita la U.G.A.B. la Sra. Yeprouhie Farhaden

Invitada por el Consejo Directivo de la institución, la Unión General Armenia de Beneficencia recibió la visita de la Sra. Yeprouhie Farhaden, procedente de la ciudad de Ohio, Estados Unidos.

En su honor, la institu-

dos que amenizaron la cena.

Durante su estadía, la "dama de Ohio", como comúnmente se conoce a la Sra. Farhaden, colaboró con la U.G.A.B. con la compra de una rifa de 500 dólares, del operativo "Ja-

En un momento de la recepción que se le brindó a la "Dama de Ohio".

ción organizó una cena de recepción a la que asistieron miembros del Consejo Directivo, de la Comisión de Apoyo e invitados especiales.

La reunión transcurrió en un clima cordial y alegre. Hubo baile, cantos y recita-

nutner" y una donación de 50 dólares.

Cabe destacar en esta oportunidad, la actuación del Conjunto de Danzas, de su profesora, Srta. Nacachian y de la Comisión de Padres de Danzas, durante la recepción.

EXITOSA CENA DE LA COMISION DE APOYO DE LA U.G.A.B.

Organizada por la Comisión de Apoyo de la institución, el sábado 21 de febre-

ro ppdo., en el parque de la U.G.A.B. tuvo lugar una cena, a los efectos de re-

VILLA RUMIPAL

Campamento anual de la Agrupación Scout "San Vartán"

Tal como se había anunciado, la Agrupación Scout "San Vartán" arribó a Villa Rumipal el 15 de enero ppdo., a tempranas horas de la mañana, momento en el que se procedió al armado de las carpas.

Cabe destacar que el grupo de la avanzada se encontraba en el lugar con todo el equipo, desde el día 10 de enero. El campamento contaba con servicio de duchas de un camping próximo y con una pileta de natación, utilizada con exclusividad.

En días posteriores, se llevaron a cabo actividades propias de cada rama y generales de toda la Agrupación. Entre estas últimas,

podemos citar el juego del amigo invisible, la realización de una capilla (por parte de la Posta femenina), charlas de primeros auxilios, seguidos de un simulacro, en el que se pusieron en práctica los conocimientos adquiridos; entrega de libros a dos escuelitas de la zona y a la biblioteca municipal de reciente fundación; visita guiada a la Central Nuclear del Embalse Río Tercero; olimpiadas; concurso de "la canción del campamento" y demás salidas, por rama. También, se llevaron a cabo tres fogones de los cuales, en el segundo, cada rama presentó un aviso publicitario en armenio y en el último, cada integrante del grupo preparó un souvenir del

campamento, para intercambiar los mismos una vez finalizado el fogón.

Las condiciones del lugar permitieron el armado de la nueva carpa cocinera adquirida gracias a la gestión de la Comisión de Padres de la Agrupación. La misma, de dimensiones poco habituales, funcionó como comedor para todo el grupo y como centro de reuniones para actividades en días de lluvia, ya que por su capacidad, simuló un patio cubierto.

De este modo, dentro de un marco natural imponente, transcurrieron quince días de campamento en un clima de alta espiritualidad scout.

caudar los fondos necesarios para el mantenimiento y el buen funcionamiento de la pileta de natación, tarea que tomó a su cargo este grupo de veteranos dirigentes, y que no ocasionó ningún gasto durante toda la temporada a la institución, ya que generó

siempre los recursos necesarios.

La reunión fue presidida por el R.P. Avedis Torosian. Fue una actividad exitosa, claro ejemplo de humildad y servicio a la U.G.A.B., hecho que fue recalado por el presidente

de la institución, Sr. Juan Nourikhan, ejemplo que es para todos los dirigentes. Los cuarenta años de servicio a la armenidad. Sus nombres ocupan un importante lugar en la vida comunitaria: los señores Juan Kedikian, José Gostanian, Armando Sournian, Juan Ohannesian, Marcos Erezian y Zaccarian Delanian.

Merceril S.A.

Larrea 237. Capital

T.E.: 48-9343

EMPRESA AUTORIZADA
CON CARGO A: **PAMI**
JUBILADOS
PENSIONADOS
Y DEMAS
América
Av. CORDOBA 4737 - Tel. 772-8539/8654

Koulaksizian Hnos. S.A.
Fábrica de tejidos

Líma 3640. Caseros. T.E.: 750-4632/3501

El Sr. Nourikhan también agradeció la colaboración de la Comisión de Danzas de la institución, que siempre está presente con gran espíritu y dedicación, al servicio de la U.G.A.B., agradecimiento que hizo extensivo a los Sres. Juan Masmanian y Simón Naibandian.

Brillante presentación de Alicia Terzian y el Grupo "Encuentros..." en Berlín

Berlín. Corresponsal especial. "Voces latinoamericanas" sonaron el 15 de febrero ppdo., en Berlín, en un concierto singular del conocido grupo argentino "Encuentros Internacionales de Música Contemporánea".

Bajo la batuta de Alicia Terzian, los cinco instrumentistas y la mezzosoprano Adriana Alba impresionaron —sobre todo— por su gran variedad artística y la búsqueda permanente de nuevas formas de interpretación.

¿Cómo se hace música sin música? Este conjunto lo mostró con "Tres Impressões Cançoneirigas", trío satírico del brasileño Jorge Antunes (1981), donde, en la última parte, "Palabras sin canción", la voz humana se transforma en un propio instrumento de música, lo que fue realizado, excelentemente, por Gabriel Sorin (violín), Sergio Polizzi (violín) y Leo Viola (violoncelo).

Adriana Alba se distinguió particularmente en "Un grito anche di giola"

de Salvador Ranieri (1979), según un texto de Pier Paolo Pasolini. Emocionante también, la interpretación de "Manuscrito antiguo encontrado en una botella", pieza en dos partes sobre el amor, la vida y la muerte del cubano Leo Brouwer (1984), y de "Ambivalencia", dúo para violín y violoncelo, del mexicano Manuel Enriquez.

Pero, la mejor de las "Voces latinoamericanas" que

se escucharon en Berlín fue la pieza "Voces. II", escrita en 1978-9 por Alicia Terzian, según textos de Federico García Lorca, Antonio Machado, Samuel Beckett y Pablo Neruda, entre otros.

"Voces II" es música contemporánea de carácter experimental e innovador en la que se funden armónicamente la música instrumental, el canto y elemen-

Obrero, artesano y orfebre

Las tareas se pueden hacer de muchas maneras: bien, regular, mal o trabajar para la excelencia; ejemplificando.

¿Qué se necesita para ser obrero? Nada más que manos, que realicen una labor sin pensar, sin asomo de sentimientos, mecánicamente.

Pero, para ser artesano, debe el hombre utilizar su cerebro; no sólo sus manos deben ser hábiles sino debe observar, calcular, realizar y corregir, para luego pulir el producto de su esfuerzo.

Para ser orfebre... ¿Cómo se logra serlo? Con manos sabias, que cumplan lo que una mente analítica orde-

na y AMOR, una gran pasión por lo que se hace, y realizar cada obra obsesivamente, buscando el ángulo perfecto, la visión más armónica, impregnando la creación del sello que quedará indeleble y aunque el que lo realizó ya no exista, trabajó para la perfección, para la eternidad.

Sólo el que hace las cosas con amor las hace bien, y transmitirá a los demás la belleza y armonía que los distingue.

Un obrero es alguien que trabaja con las manos; un artesano lo hace con las manos y el cerebro y el orfebre realiza su tarea con las manos, el cerebro y el corazón.

Jazmin

tos electrónicos.

El grupo argentino presentó, además, obras de Pompeyo Camps, Guillermo Graetzer e Irma Urteaga. Figuró entre los muchos artistas extranjeros que participaron en la

XI Bienal de Música, que tuvo lugar del 13 al 22 de febrero en la capital de la República Democrática Alemana, incorporándose a las festividades celebradas, con motivo del 750º aniversario de Berlín.

Unión General Armenia de Beneficencia

Instituto Marie Manoogian

- En la avanzada de la educación -

Pre-escolar • Jardín de Infantes

"Srpuhí Ekshian"

Escuela Primaria Integral

"Berdjuhi Emirian"

Colegio Secundario

"Doris Tchinnosian"

BACHILLERATO MERCANTIL 1º AL 5º AÑO

Año Lectivo 1987

Abierta la inscripción

ARMENIA 1322

T.E.: 773-2820 y 772-2617

U.G.A.B.

**Colegio
Secundario**

"Doris Tchinnosian"

Año Lectivo 1987

Abierta la Inscripción

Bachillerato Mercantil 1º al 5º Año

Nómina de las asignaturas que se dictan

Lengua Nacional • Inglés • Armenio • Historia
Historia armenia • Música • Cultura Armenia
Literatura armenia • Religión • Geografía de Armenia
Matemática • Ciencias Biológicas • Geografía
Educación Cívica • Cultura Musical • Plástica
Mecanografía • Contabilidad • Educación Física
Metodología del Estudio • Dibujo Publicitario
Administración de Empresas • Computación • Química
Merceología • Sistematización Administrativa
Estadística • Matemática Financiera
Organización Empresarial • Sociología Laboral
Economía Política • Legislación Fiscal
Dinero, Crédito y Bancos • Antropología Social

Sala de computación - Gimnasio cubierto

Biblioteca - Laboratorio - Buffet escolar

EL TÍTULO DE BACHILLER MERCANTIL CAPACITA A

LOS ALUMNOS AL INGRESO A TODAS LAS

CARRERAS UNIVERSITARIAS

Parecordzagán crece educando

Armenia 1322

T.E.: 773-2820 y 772-2617

Florida 716 2° K
T.E. 392-2768/3000
12:00 - 12:00

Meditaciones de una docente

por Mary Djordjalian de Minoian

He recibido los periódicos de la colectividad y con inmensa alegría, más aún, con orgullo, leo la reseña de las actividades socio culturales y políticas, y logros edilicios del período 1986. Realmente, ha sido un año magnánimo, cuyo balance conmueve hasta al más indiferente.

Este florecimiento polifacético me hace meditar sobre cuán grande es la capacidad constructiva y generosidad del armenio para, en poco más de medio siglo de existencia pacífica en este bendito país, haber llegado de la absoluta horfandad inicial al desarrollo institucional que hoy posee.

Pero, permitidme decirlo: de todos los acontecimientos del año fenecido, completamente positivos en su totalidad, el más bello, a mi ver, fue el atisbo de madurez cívica que se vislumbró en el hecho de visitas recíprocas entre los dos gigantes de la calle Armenia al 1300 y el planeamiento conjunto de actividades, el primero en beneficio del "Hogar de Ancianos Diarbekirian" de H.O.M.

Gracias a Dios, hemos sido testigos de esta realidad y hacemos votos para que esta acción no sea accidental y sí, el cimiento de la mancomunidad activa de todas las fuerzas de la colectividad, donde una institución sea el complemento y apoyo de otra, donde se busque el común denominador de la plataforma de los partidos políticos, para que estos no dividan a la comunidad, sino que sirvan de nexo enriquecedor.

Ese común denominador está dado en el objetivo de todas las instituciones que poseemos: **conservar la armenidad en la diáspora**, el que a su vez tiene una única fuente: la milenaria Nación Armenia y su cultura, no importa cuál sea su circunstancial tinte político.

Sin este principio y ese fin, la colectividad no tiene razón para existir.

Todos somos seres sucesivos que cumplimos el ciclo vital: nacer, crecer, reproducir, morir.

La naturaleza nos proporciona modelo continuo de orden y equilibrio; orden y equilibrio que debemos guardar como colectividad para que perdure el proceso de crecimiento y reproducción.

En este proceso

un rol primordial la escuela, agente sistemático de educación, vale decir, de formación de la personalidad.

La **empresa escolar** aborda tres aspectos: el administrativo, el socio comunitario y el técnico pedagógico.

Ya tenemos siete escuelas primarias, con sus respectivos Jardines de Infantes y pronto llegaremos a cinco secundarias.

Voluntariosísimas y sacrificadas comisiones ad honorem lograr erigir y mantener infraestructuras envidiables; organizar eventos sociales de relevancia y proveer medios para clases magistrales coprogramáticas.

Sin embargo, el lamento general es que, salvando las muy loables excepciones, nuestros niños y adolescentes no demuestran interés o no logran hablar con fluidez en idioma armenio. Por lo tanto, el nivel educativo de nuestras escuelas está descendiendo pues no alcanzan su objetivo supremo, que se logra con la **diaria y paciente labor áulica**, no obstante todo adelanto técnico que se les incorpore, porque la **educación es proceso de persona a persona, que requiere objetivos y motivación**.

Tenemos a Arquímedes, tenemos palanca y tenemos punto de apoyo... y ya no conseguimos elevar más nuestro mundo escolar. ¿Sabéis por qué? Pues aún nos falta la Organización y Conducción Técnico Pedagógica a cargo de especialistas en educación.

Si queremos seguir viviendo en colectividad y que ésta progrese equilibradamente, no podemos —a esta altura de su vida orgánica— tener dieci-

nueve instituciones educacionales hechas siete islas autónomas y desconectadas. De este modo, funcionan los institutos privados con fines de lucro. No es nuestro caso.

Si bien la preocupación sobre el tema tiene larga data (*), pienso que ha llegado el momento de que tengamos un Consejo Superior Técnico-Pedagógico que:

- formule la política educacional de la colectividad armenio-argentina;

- redacte la programación curricular de los tres niveles de enseñanza, adecuada a la idiosincrasia argentina;

- cree el Estatuto del Docente Armenio, con anexo para el docente de la rama oficial que ejerza en las escuelas armenias;

- delimite las funciones del director, cuya carga es pesadísima y esencial (coordinar, asesorar, orientar y evaluar, inspirando el proceso enseñanza-aprendizaje) y el de las Comisiones Directivas (aspecto administrativo y socio-comunitario);

- pauté las obligaciones de los docentes que son los **artífices** (actores científicos) del espíritu que queremos perpetuar;

- canalice todos los valores humanos, científicos y artísticos, que cada día son más pero se están desperdigando por falta de una organización centralizadora de esta índole;

- facilite los medios de permanente perfeccionamiento y los recursos para una implementación ágil, moderna, interesante y útil al educando, alentándolo con reconocimiento de distinta naturaleza a su conducta ética e intelectual, los que coadyuvarán al fortalecimiento del sentido de

responsabilidad;

- posibilite la interrelación institucional para que las experiencias positivas de una escuela sirvan también a la otra;

- y formule un régimen de estímulo a la eficiencia pedagógica traducido en retribución salarial digna y honrosa.

Si damos este primer paso, podremos crear el Instituto Superior de Formación de Docentes de Armenia, para asegurar la continuidad actualizada de las escuelas con personal local, joven e idóneo.

Existen los recursos económicos y pedagógicos aprovechables.

Además, la unión que presupone esta organización no es un impedimento para el funcionamiento independiente de cada institución educativa.

La docencia, a la vez que una profesión, es una vocación de servicio, pero la pérdida de los valores éticos y morales y la indiferencia de la sociedad general, están decantando el espíritu de quienes han elegido como medio de subsistencia la educación, y a cuyo servicio comprometen su persona íntegra. Pero afortunadamente, quien nació para maestro aún conserva la esencia y esa virtud mantiene viva la esperanza.

Mas, no nos engañemos: "pocas flores no hacen primavera".

La colectividad armenia puede holgadamente superar la crisis de la educación que afecta al país y a la que el sonado Congreso Pedagógico intentará encontrarle vías de solución, siempre y cuando, deponiendo soberbia y vanidades, nos unamos todos y, reconociendo y aceptando el problema, entreguemos

al César lo que es del César.

Todo el que lucha durante años para lograr un título profesional, lo hace para que esa profesión sea luego su medio de vida.

Tenemos pedagogos, psicólogos, asistentes sociales, economistas, letrados, médicos y dietistas, y una tremenda labor que encarar que no puede implementarse con voluntarios post hora de trabajo. Debe ser asumida científica y profesionalmente por personal idóneo con horario fijo, regular y permanente de trabajo en equipo multidisciplinario.

Absolutamente todos saldremos beneficiados.

En la lucha pacífica por la Causa Armenia, todos los que sentimos nuestra fibra ancestral, debemos ser protagonistas y hacer nuestro aporte especializado. El de un educador es simplemente formar el ejército; de él surgen luego, por propia gravitación, los comandantes.

Por eso me atrevo a hacer esta proclama. También soy una madre que, con la esperanza de lograr para sus hijas la mejor educación, optó desde el Jardín de Infantes, por la escuela armenia.

Hasta aquí hemos llegado merced al esfuerzo voluntario de todos los miembros activos de la colectividad.

De ahora en más, dada la vorágine evolucionante del mundo en el que nos ha tocado desenvolvemos, debemos proceder profesionalmente y con una planificación cuyos objetivos abarquen al siglo XXI, para que el inmenso sacrificio comunal no haya sido en

(continúa en pág. 16)

H. Yrigoyen 1426
T.E.: 793-3836 / 8838

Florida
Vicente López

Joyería Papazian

necesita
empleado/a

Libertad 333

T.E.: 35-9623

Contémpora

Alfombras Atlántida

Suipacha 625 - Córdoba 4475. Capital

T.E.: 393-9412 y 773-2794

"Geopolítica de las minorías"

Nota sobre el libro de Pierre George

No podíamos más que alegrarnos por la aparición de este nuevo y muy interesante libro del inminente geógrafo Pierre George titulado "Geopolítica de las Minorías".

El libro, sintéticamente, trae los siguientes capítulos:

- Retrato y Génesis de las Minorías
- Las Minorías Históricas
- Las Diásporas
- Refugiados y trabajadores inmigrados
- Minorías y Espacio

Dentro del capítulo "Las Diásporas" se menciona y desarrolla el problema armenio que transcribimos por la claridad de su enfoque y exposición.

Cabe señalar datos sobre el autor, Pierre George es hoy uno de los mayores geógrafos vivientes del mundo. Autor de clásicos del tema como "Geografía Económica", "Geografía Rural", "Geografía Urbana", "Geografía Industrial del Mundo", "Geografía de la Población", "Geografía Activa" y otros numerosos títulos, hoy dicta sus cátedras en la Universidad de la Sorbona en Francia. Su visión de los hombres y sus relaciones con la tierra están cargadas de un profundo humanismo y amor a la naturaleza y a la acción creadora del hombre en el planeta. Ha sido y aún lo es el maestro de varias generaciones de profesores de Geografía de todo el mundo tanto Occidental como Oriental, de ahí que este nuevo libro con su inclusión de la Causa Armenia representa una gran contribución a la difusión académica y universal de la justa causa de los armenios.

Lic. Adolfo Koutoudjian

La diáspora armenia

Al igual que la judía, la diáspora armenia se remonta a la Antigüedad, pues se sabe de una importante colonia en Bizancio en el

siglo V. El desarrollo del comercio mediterráneo en la Edad Media y en la época del Renacimiento va acompañado de una dispersión de comerciantes armenios por Europa hasta Amsterdam, Venecia y Marsella en el siglo XVII, Lodz en el XVIII, y con mayor razón Alejandría, y por Oriente hasta Bagdad e incluso por la India. Siempre es difícil hacer la distinción entre migraciones de comerciantes y huida ante las violencias políticas. Pero la historia de la actual diáspora es la de unos refugiados supervivientes de una destrucción sistemática perpetrada por los turcos en abril de 1915 (un millón y medio de víctimas).

Los únicos armenios que permanecieron en su suelo ancestral son los que habían sido incorporados al imperio ruso y que ahora están repartidos por el interior de la Unión Soviética entre la República de Armenia (algo más de dos millones en una población total de la república de 2.900.000), las repúblicas de Georgia y de Azerbaiján y en el resto del territorio soviético (en total algo más de 3.500.000 individuos). Cerca de dos millones de armenios partieron hacia el exilio como consecuencia de las matanzas que hoy califican de "genocidio del pueblo armenio". Forman grupos dispersos, pero conscientes de su unidad de origen y sensibles a las llamadas de unas propagandas que evocan la esperanza de un regreso y de la constitución de un estado armenio: más de 300.000 han surcado el océano y se integran progresivamente en el seno de las poblaciones norteamericanas (de 200.000 a 300.000) y sudamericanas. Los más atentos a los movimientos reivindicativos, y a veces arrastrados a unas aventuras que no son las suyas, son aquellos que han permanecido cerca de su país de origen, en Irán (10.000), en el Líbano (200.000), en Siria y en los

demás países árabes (200.000), y en menor grado aquellos que llegaron a Europa occidental por Marsella y el valle del Ródano (350.000 en Francia). Sin una especificidad colectiva, los armenios constituyen una minoría de tradición a la que el tiempo erosiona progresivamente, sin que periódicamente escape de algunos accesos febriles, de algunas llamadas a la violencia que recuerdan que la memoria de un pueblo disperso no está apagada.

No existen ghettos armenios propiamente dichos, y la ósmosis con los pueblos circundantes se efectúa fácilmente. No obstante se pueden señalar algunas concentraciones en determinados barrios de las principales ciudades receptoras. Tales agrupamientos favorecen los sentimientos de pertenencia a una comunidad cuyo particularismo algunos se esfuerzan por despertar. Estas colectividades se mantienen demasiado divididas para poder adoptar formas de reivindicación del reconocimiento de su identidad y de reclamación de su territorio histórico. En Francia las más altas concentraciones armenias están en Marsella (Beaumont, Saint-Loup), en donde hay 80.000, en el valle del Ródano en Valence, en Romans, en Lyon (Décines) y en la región parisiense: unos 100.000, con colonias bastante compactas en Alfortville, Issy-les-Moulineaux y Arnoville-les-Gennes. Fuera de Francia las principales concentraciones de armenios en Europa occidental están en Grecia (10.000 en Atenas), República Federal Alemana y Gran Bretaña (10.000 en uno y otro país).

NOTA DE LA REDACCION:

Creemos que la publicación de este tipo de obras es importante, para la difusión del nombre de los armenios en el mundo, pero con datos y aproximaciones sobre los armenios que sean más justas y reales.

La lengua es

poesía fósil

por Daniel Doroumi

Como todos sabemos, los idiomas son el método más práctico y efectivo para la comunicación. Asimismo, son patrimonio exclusivo de nosotros, los humanos, quienes acudimos a ellos en todo momento y lugar para expresar nuestras inquietudes y deseos, transmitir conocimientos, conservar las tradiciones y la historia de nuestros pueblos de generación en generación.

«Լեզուն է ամեն փճողիկի ազգային գոյության ու էությունի համեմատոր փաստը, ինքնուրույնության ու հանձնարի ամենախոշոր դրոշմը, պատմության ու հետագայի անցեալի կախարհական բանալին, հոգեկան կառուցվածքի ամենահմուտ ձաթանը, հոգին ու հոգեբանությունը: (Յովհաննես Թումանյան):»

Todo cuanto ha conseguido el ser humano hasta hoy podemos decir que lo ha logrado no sólo por la capacidad de dominar códigos (vg. lectura, escritura), sino también por la ayuda imponderable de algunos inventos (por ej.: pergaminos, papel, imprenta), que apoyaron y facilitaron la transmisión intergeneracional de todos sus patrimonios culturales. Por lo tanto convenimos en afirmar que **"la lengua es la piedra fundamental en la que se apoyan los atributos de la nacionalidad"**.

«Լեզուն կորսնցնել ետք եւ մանաւանդ անոր հանդէպ անհոգ ըլլալէ ետեւ մէկ ալ ազգային սովորութիւնները եւ իշխանակենքը եւ նշանները կը կորստին»: (Ղևոնդ Ալիշան)

Desgraciadamente, somos testigos del desperdiciamiento de las últimas generaciones, que inconscientemente buscan su identidad sin lograrla. No sólo no conocen su idioma, sino que ignoran su historia, el valor cualitativo y cuantitativo de la herencia cultural que les toca recibir; ni siquiera tienen despierto el interés de investigar sus propias raíces genealógicas, lo que indica

un grave síntoma de "desintegración cultural y nacional".

Այն, լեզուն, լեզուն, լեզուն, մարդ ընչի՞ նման կրկնէ:
Մէկ ազգի պահողը, հոգին միացնողը լեզուն ալ ուրախը: Լեզուն փոխի, բանալին ուրախի, էլ ընչի՞ կարելի չէ որ ազգին լեզուն լինի:
ԽԵՆԶՈՒՄԻ ԱՐԽԱՆԻ

Y me refiero a que no pertenecen de hecho a ninguna nacionalidad, no saben si son armenios o argentinos, o las dos cosas; desconocen tanto la mitología folklórica argentina como las nostálgicas o efervescentes melodías armenias; ignoran la poesía, las leyendas, la historia; se burlan de próceres y pensadores; sienten vergüenza de adoptar la posición de firmeza; no izar la bandera argentina; no saben hablar coherentemente; sin palabras groseras como la moda callejera lo impone. Y lo que considero más grave: NO ES SU CULTURA. Usted dirá: ¿De qué es, entonces? y yo le responderé: Si, usted, padre, madre, abuelo o profesor no lo sabe... ¿se necesitan elegir uno de ellos al azar para preguntarle si alguna vez oyó el apellido Sarian o Bachanian o ver cómo logra hilar diez palabras armenias para hacerse entender, para darnos cuenta de que no existe razón alguna fuera de la familiar, por la que su apellido termine en "ian"? ¿Qué nos está pasando, señores? Creo que la existencia de nuestro pueblo está garantizada como lo atestiguan el viajero que llega desde Armenia, pero sería doloroso pensar que la diáspora armenia en la Argentina se viera sólo para aumentar la demografía o mostrar la triste cara de víctimas de los 24 de abril.

Convenzámonos. Tenemos uno de los más bellos idiomas jamás creados en la tierra. Desarrollemos nuestro intelecto, hagamos realidad todo el potencial

(continúa en página 10)

ՄԻՆՁԵՒ ԵՐԲ ԼԱՒԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մեր անցեալ թիւով լույս ընծայած էինք Պոսթընի ՌԱԿ-ի անգլիաւոր օրկան՝ ԸԸԿ. Արա Գալպաճեանի նույն քաղաքի Հալկական Անկախ Ռատիոժամի պատասխանատուին հետ ունեցած զրոյցին ա. մասը, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ համար կանոնադրութիւն մը պատրաստելու անհրաժեշտութեան շուրջ: Այդ հարցազրոյցին վերջին մասը կուտանք մեր այս թիւով, այն վստահութեամբ որ այդ խիստ աշխատասէր հարց-պատասխանին մէջ արժանաւոր հարցերը եւ բացատրութիւնները գոհացուցիչ կերպով կը լուսաւորեն բոլորին մտքերը:

Մեր ընթերցողներուն ուշադրութեան կը յանձնենք նաեւ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին խօսքը արտասանուած անցեալ տարուան Յուլիս 8-ին, Էջմիածին, եւ ուղղուած Անթի-լիասի պատուիրակներուն: Այդ խօսքը տուինք մեր 22 Դեկտեմբեր 1986-ի թիւով: Յստակ է, որ անցնող տասնամեակներուն, Ս. Էջմիածնայ գահակալը նախապէս ոչ մէկ առեւն ալոյքան բացալատութիւն մեղադրած էր Դաշնակցութիւնը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ երկփեղկումին համար: Վեհափառ Հայրապետին իսկ բանորով «Էջմիածին-Անթիլիաս տագնապը փաստօրէն...քաղաքական է, աւելի ճիշդ կուսակցական, որովհետեւ կայ ծանօթ կուսակցութիւնը (իմա՝ Դաշնակցութիւնը) որ իր ազդեցութիւնը պարտադրած է Կիլիկեան Աթոռին՝ եկեղեցւոյ կազմակերպութեան միջոցաւ իր տիրապետութիւնը տարածելու սփիւռքի հայութեան վրայ: Այս ստույգ իրողութիւն է: Վեհափառին յուսալարութիւնը եւ բանակցութիւններու արդիւնաւոր շարունակութեան նկատմամբ իր յոռետեսութիւնը ի յայտ կուգայ իր խօսքէն, երբ ցաւով կ'ըսէ՝ եկեղեցին օժտու է նոր կանոնադրութեամբ մը: Նաեւ, քալ մը աւելի առջեւ երթալով ու անցեալի իր փորձառութենէն օրինակներ տալով, առ կ'աւելցնէ թէ՛ ամէն անգամ որ Կիլիկեան Աթոռի ներկայացուցիչները իրենց համաձայնութիւնը տուած են առաջարկուած լուծումի մը նկատմամբ, կարճ ժամանակ ետք դրժած են իրենց համաձայնութիւնը եւ խոստումները, այդպէսով անկի բերելով բոլոր բանակցութիւնները: Անցեալի իրաբանցիկը հանդիպումի ծախողութեան նկատմամբ, Վեհափառ Հայրապետը յստակօրէն կը յայտարարէ, որ սկզբնական համաձայնութենէն ետքը, միշտ ինչ որ անծանօթ ձեռք մը չեղաշրջած է կացութիւնը, տագնապի լուծման ամէն մէկ պատենհորին ծախողութեան մատուցելով:

Գլուխ չարշիկելու հարկ չկայ գիտնալու համար թէ որուն կը պատկանի այդ «անծանօթ ձեռքը», որ քաղաքական ինչ ինչ պղտոր հաշիւներու ծառայելով՝ իր գոյութիւնը կը յանձնարէ հայութեան պաշտակալութիւնը: Ու այդ պատակաւոր մշտական քի հիմնադրուած դարձնելու համար, Դաշնակցութեան տասնամեակներու նպատակակէտն է իր իշխանութեան տակ առնել սփիւռքի հայ եկեղեցիներու վարչութիւնը, արդէն երեսնամեակէ մը ի վեր իր ամբողջական հակակշիռն ենթարկուած Կիլիկեան աթոռը որպէս եզակետ գործածելով: Անցնող երեսուն տարիներուն, զգուշաւոր լատենտութեամբ դիտուած ենք Վեհափառ Հայրապետին հետեւողական ճիգերը, հերձուած բաժնաւոր հաշտութեան համար բոլոր օրինակներ միջոցներու օգտագործումով: Դժբախտաբար, Դաշնակցութեան կամակար թաղաքականութիւնը, շարունակ ի դերն ունեցած է Ամենայն Հայոց Հայրապետին յույսերը, որ իր քրիստոնապալայէ համընթացութեամբ հանդերձ կ'ընդունի թէ՛ անցեալի քանի քանի բանակցութիւններու ընթացքին, «առանց պայմանի տեսակ մը անճանալու եղանք»: Վեհափառին այդ լայնատեսութիւնը անհերքելիօրէն չարաշահեց Դաշնակցութիւնը, խոստանալով ու ապա դրժելով, ու միեւնոյն առեւն խորացնելով երկփեղկումը, որուն վերջին օրինակներն են Թորոնթօյի եւ Վանքովքի մէջ ապօրէն ծուխելու հաստատումը:

Այսքան տարի ետք, այսքան դառն յուսալարութիւններէ ետք ի տես Կիլիկեան Աթոռի շարագործման վաճառ քաղաքական վտանգաւոր արկածախնդրութիւններու, բացարձակապէս անհիմաստ է ենթադրել, որ եկեղեցւոյ միութիւնը կրնայ իրականաւոր այսօր կամ ապագային, տուեալ պայմաններու տակ: Անճանատու ըլլալով, ամէն սրբութիւն եւ օրէնք ոտնակոխելով ու Էջմիածնայ հեղինակութիւնը անգոյնելով չէ որ պիտի իրականացնենք միութիւնը: Դժբախտութիւնը հոն է, որ Ամերիկայի Արեւելեան շրջանի մէջ որոշ դասեր, աշխարհական եւ եկեղեցական դասուն պատակաւոր մեղք ինքնագոյն կերպով կը շարունակեն անպէտք բանակցութիւններ վարել բաժանեալ հաստատմին հետ: Ամենք այդ ձեռով կ'ակամահարեն Վեհափառին հեղինակութիւնը, եւ ուղղակիօրէն կան անողողակից կը ձգտին պարտկոտում սերմանել Էջմիածնի հաստատմին գանգոտմին մէջ: Հարկ կ'այն անգամ մը նա շեշտելու, որ այդ խօսակցութիւններն ալ դատապարտուած են ծախողութեան, որքան առեւն որ անոնք չեն ծառայեր Դաշնակցութեան հեղինակութիւնը րովանդակ սփիւռքին վրայ տարածելու սին երազին:

Մինչ այդ, տուժող մենք ենք, համայն հայութիւնը:

ՌԱԿԱՎԱՐԱԿԱՆ «ԱՊՐԱՅԱՑ»

ՏՈՒՐԹ. ՌՈՊԵՐԹՕ ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԻ ԺԸՆԵՒԷՆ

Էւէզայի միջազգային օդակայանին մէջ. ձախէն աջ՝ Տոքթ. Գրիգոր Հայրապետեան, Տոքթ. Ռ. Մալխասեան, ԸԸԿ. Հայկ Ծափնեան եւ Մկրտիչ Անագ:

Երկուշաբթի, 9 Մարտ 1987, առաւօտեան ժամը 10.80-ին Պուէնոս Այրես վերադարձաւ Արթ. Միշ-Միտքեանկան Խորհրդի պատուիրակ Տոքթ. Ռոպերթօ Մալխասեան, որ ժընճ մեկնած էր մասնակցելու ՄԱԿ-ի Մարդկային Իրաւանց Ցանճնախումբի 48-րդ նստաշրջանին: Տոքթ. Ռ. Մալխասեան Էւէզայի միջազգային օդակայանին մէջ դիմաւորուեցաւ Արթ. Միշ-Միտքեանկան Խորհրդի Նախագահ Տոքթ. Գրիգոր Հայրապետեանի, ԸԸԿ. Հայկ Ծափնեանի, Մամուլ Բաժնի պատասխանատու Մկրտիչ Անագի, ինչպէս նաեւ հարազատներու կողմէ:

Տոքթ. Ռ. Մալխասեան ժընճի մէջ 20 Փետրուարին կալցած Մարդկային Իրաւանց Ցանճնախումբին նիստին ընթացքին եղջոյ ունեցած էր ժողովուրդներու զարգացումի իրաւունքին, միջազգային ուղիները: Երկուշաբթի ԸԸԿ. Հայկ Ծափնեանի, ՄԱԿ-ի Ընդհանուր Ժողովի թիւ 40-142 Դեկտեմբեր 1985-ի որոշումին մասին:

Ժընճի մէջ Տոքթ. Ռ. Մալխասեան խորհրդակցական բազմաթիւ հանդիպումներ ունեցած էր պատուիրակ-դեսպաններու, մարդկային իրաւանց մասնագէտներու, միջազգային ոչ-կառավարական կազմակերպութեանց պատասխանատուներու, ինչպէս նաեւ ժընճի եւ Փարիզի հակա-կան ջրջանակներու հետ:

ՊՐԻԵՒՍԷԼ

ԵՆՐՈՊԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԾՈՒԵՑԱԻ

Յետաճգումներէ, սրբագրութենէ, սակարկութենէ, ճնշումէ եւ սպառնալիքէ ետք, վերջապէս, 29րդ Զաբթի, 25 Փետրուարին, Եւրոպական Խորհրդարանի Քաղաքական Ցանճնախումբը փոքր մեծամասնութեամբ մը բռնակցեց ժ. Վանդըմէօպուրոյ «Հայկական Հարցին Բաղաճական լուծումի մը համար» բանաձեւը, որ ամփոփումն էր ի տեղեկագրին: Արդարեւ, Փետրուար 25-ի իր նիստին, Խորհրդարանի Քաղաքական Ցանճնախումբը՝ գերման ընկերակցական Քալուս Էննէի միջոցով Ցեղասպանութիւնը վերածելով Անարդարութեան բռնակցեց բանաձեւը: Իր իմաստն են՝ արժեքներ պար-պլած այդ բանաձեւին թեր-բռնակցեցին 25 հոգի, դէմ՝ 23, 2 ձեռնակ: Թեր բռնակցեց ինքնաբեր են՝ 2 պնիքիցի ընկերակցական, 2 իտալացի ընկերակցական, 2 փորթուկալ-դի ղեկավարաւ համախումբ, 2 ֆրանսացի ընկերակցական, մէկ յոյն համալսարան, մէկ իրլանդացի ղեկավարաւ հա-

մախումբ, 1 փորթուկալցի ընկերակցական, 2 անգլիացի աշխատատեղական, 1 լուս-սանայուրցի ընկերակցական, 2 ֆրանսացի համալսարանական, 1 յոյն բնակչական ղեկավարաւ, 2 գերման ընկերակցական, 1 պնիքիցի «Կալանան» (Վանդըմէօպուրոյ), 2 յոյն ընկերակցական, 1 չարանագրուած պնիքիցի, 1 իտալացի համալսարան, 1 գերման «Կալանան»: Դէմ բռնակցեցին են (թեւ թեր բռնակցեց են) սրբագրութիւններու հատ-ւածներուն) 23 երեսփոխան, կամ նոյն, կամ՝ աջ կուսակցութիւններու պատկանող ընդհանրապէս: 2 ձեռնակ մնացած են նախագահը՝ Էր-չինի, իտալացի բնակչական ղեկավարաւ եւ պնիքիցի ազատական մը:

Հայ Դատի հետապնդման ճանապարհին Եւրոպական Խորհրդարանի Քաղաքական Ցանճնախումբին վերոյիշեալ բանաձեւին բռնակցութիւնը, հակառակ իր խիստ աւանդ-նափակ տարողութեան ու յա-ջողութենէ հեռու ըլլալու իրականութեան, այնուամե-նայնի դրական խալ մըն է մեր պայմարին գծով: Թորիքի Արտաքին նա-խարարութիւնը անմիջապէս հակադրելով բռնակցութեան չեղած է թէ եղածը «չի կրնար նպաստել Թորի-քի յարաբերութիւններուն Եւրոպայի հետ»: «Ճուրհու-րիք» թերթը «նուազագոյն չարիք» նկատած է եղածը: Գերմանիա հրատարակուող բրիթնիք թերթերը դատու-թեամբ արձագանգած են Քա-լաքական Ցանճնախումբին բռնակցութիւնը, գայն իր-նապատու նկատելով, սին թորիք Բաղաքական գան-գան դէմքեր ծանր բնակչա-տուրիւններու ենթարկած են բռնակցութիւնը:

«ՏԵՓՈՐԹԻՎՕ ԱՐՄԵՆԻՕ»-ի կազմը:

ԴԱՏՈՒՆ ԶԷ ՄԻԱՅՆ, ԱՅՈՒՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷ

ՆՕԹԱՏԵՏՐԷՍ

ՀԱՍԿԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ

Վահան, Հայաստան գտնուած օրերուս, երբ զարմանքով կը դիտէի նորակառոյց չէնքերը, Թաղամասերը, Համալիրը, մէքրոն, մէկ խօսքով նոր Երեսանը, ինծի ընկերակցողները կը շփէին:

— Ինչ որ տեսնուած ես եւ Համալիր, վերջին տասը տարիներին ենք կառուցել, — իսկ դուն, տասնչորս տարիներ առաջ, տեսնելէ ետք Հայաստանը, ըսած էիր թէ Հայաստանը շատ լաւ գտած էիր, սպասածէդ աւելի լաւ, ի՞նչ տեսար, երբ տեսածներս տակաւին չկային:

— Այո՛, Օննիկ, տեսայ այն, որ դուն տեսար: Օր մը Թաղաի մը առի Երեսանէն կիրովական մեկնելու: Վարորդը 40-45 տարեկան անձ մըն էր. անմիջապէս գրուցելու սկսանք:

— Արժանքինէն կուգամ. իսկ դուք բնիկ Հայաստանցի էք թէ՞ ներգաղթողի գաւակ, — Հարցունցի:

— Բնիկ եմ ախպրի ճան, կիրովականից, ապրում եմ այն տանը, որտեղ իմ հայրն է ծնուել, — ըսաւ ան:

— Ուրեմն կ'ապրիք Հին տունի մը մէջ, — ըսի դիտումսաւոր:

— Տունը կարող է Հին լինել, բայց երբ լի է ծնողների յիշատակներով, դա տուն չէ միայն, այլ հայրենիք է, — աւելցուց:

— Օննիկ, տեսա՞ր Հայաստանցիին հայրենասիրութիւնը:

— Դուն չե՞ս նախանձիր որ ներգաղթողներուն նոր ու հանգրտակա տուններ են տուած:

— Ինչի՞ եմ նախանձում, նրանք նոր են ոտք դնում Հայրենիք, եւ մենք ուզում ենք որ նրանք արմատ դնեն հայրենիքում:

— Գո՞չ ես ներկայէ՞ք:

— Ո՞րնք թէ զո՞ւ չեմ, անցեալում հայրս ինձ խոգի մորթից տրեխէն չէր ինծում, իսկ այժմ ես իմ երեխաներին կոչել եմ տանում ու երբեմն չեն հասնում. եւ ես ուրախանում եմ որ իմ գաւակներին խոգի մորթից տրեխէն չեմ տանում, մի մոռացի, որ պապս էլ հօրս տրեխէն է տուել:

— Տեսնում ես, ամէն ինչ դէպի լաւն է գնում, Թող խաղաղութիւն լինի եւ ամէն ինչ դէպի էլ աւելի լաւը կը գնայ:

— Կը տեսնես Օննիկ, այդ օրերուն ես տեսայ այն, ինչ որ դուն այս օրերուն տեսար: Տեսայ Հայաստանցիին խոր հաւատարմութիւնը իր ներկայիս ու ապագային հանդէպ, հայրենասիրութիւնն ու երջանկութիւնը, որով իր ներկան կը բաղդատէ իր անցեալին հետ եւ ո՞չ թէ այդ «հայրենասէր» գրօսարժիկներուն նման, որոնք իրենց վերադարձին կ'ըսեն, — այս չկայ, այն չկայ, — իսկ խաղաղութիւն տեսչացող հայրենաբան հայը գիտէր որ ծառիկ ապագային պիտի ունենար ա՛յն, ինչ որ այսօր ունեցաւ: Ունեցա՞ւ. եւ ինչ որ դուն տեսար հարազատ աչքերովդ: Եւ վաղը պիտի ունենայ այն ինչ որ այսօր չուէր:

— Վահան, քեզի բան մը ըսեմ, այս անգամ ալ իմ տեսածը դո՛ւն չտեսար:

— Ե՛նչե՞ր, մէքրօն, համալիրը:

— Ո՛չ, ո՛չ, այսօրուս Հայաստանցիին այնքան յառաջ է տարած երկիրը, որ այլեւս անցեալին հետ չի՛ բաղդատիր, այլ մրցակցութեան ելած է բոլոր յառաջդիմած երկիրներուն հետ:

— Օննիկ, ես ալ ըսեմ, թէ յաջորդ հայրենիք այցելութեան, մտադրած եմ տեսնուիլ այդ կիրովականցի վարորդին գաւակներուն հետ, վստահ ըլլալով թէ անոնց բերնէն պիտի լսեմ հետեւեալը:

— Մեր հայրը Հայաստանը բաղդատում էր անցեալին հետ, իսկ այժմ մենք բաղդատում ենք յառաջդիմած երկրներին հետ:

3 Մարտ 1987

Գ. Այրէս

ՎԱՀԱՆ ԳԱՅԱՏԱՅԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԶԱՆՆԱՍՓԻՒՌԻ ՀԱՂՈՐԴԱՑԱՆՑԸ

Հարաւային Ամերիկայի հայութեան համար Երեսանի ճանապարհորդող հաղորդումներ է ծայնասփռում ամէն օր Պուեբլո Այրէսի ժամանակով ժամը 18-ից 20-ը, Երեսանի ժամանակով ժամը 02-ից մինչեւ 3-ը: Զայնասփռում ենք հայերի հաղորդումները՝ իսպաներէն ամփոփումով, 31.64 եւ 31.68 մեքր ալիքներով, 9480, 9470 էրիցները յաճախականութեամբ:

Ունկնդիրներին թողութում է գրել իրենց կարծիքը հաղորդումների լսելութեան եւ բուն րովանդակութեան մասին:

Դրականութեան մէջ յաճախ լիջնած է թէ՛ երբ երկաթուղիներն են տաւանցող մարդը չի կազմեր, իր առաւելութիւններով ու թերութիւններով, իր երջանկութեան ու տխրութեան ապրումներով, իր ընկերային խմորումներով, կը դառնայ անմիջական ու յիշարարական:

Մեկնելով այս անմիջական իրողութեան, կը տարուիք խորհելու թէ՛ որքան բարդ է մարդը, ընկերային մը, ազգ մը ճանչնալն ու զայն կեանքի բերելը որեւէ ստեղծագործութեան մը մէջ: Բարդութեան կը սկսի մաշկ-անհատն, որպէս միատրեք մեր հասարական կեանքին: Որքան մարդ այնքան անհատականութիւն ու անարագիւրներու տարբերակներու: Այստեղծեմ, մարդ-անհատը երբ խմբական կեանքի մաս կը կազմէ, բնականօրէն կը գիշի իմէ՛, իր ինքնութեան, փափաքներէն, ձգտումներէն, ապրելու եւ գործելու ազատութեան, յարգելի ստիպելով իր անհատներուն եւս զոհողութիւն: Երբ այս պայմանը չի յարգեր ոեւէ մարդ-անհատ, հասարակաց օրէնքներու սահմաններուն մէջ իր դատաւարտութիւնը չէ գործածում:

Իրեն բանաւոր էակ, խօսելու եւ տրամաբանելու բաւականութեամբ օժտուած մարդը իր դարաւոր պատմութեան մէջ, բունութեան դիմելէ առաջ աշխատած է փոխադարձ հասկացողութեամբ լուծել հարցերը, որոնք երբեք անպակաս չեն եղած ու պիտի չլլան, որքան առեւ հասարական կեանքն ալ իր կարգին ունի իր երևելի եւ աներեւոյթ բարոյութիւնները:

Քաղաքական կեանքի մէջ, դասազոհողութեան տեսնանա՞ծ է աղ լուրջ, ծանր պաշտօնը, որ լեղիւղով է եւ լարման գետին երբ փոխադարձ շահերը կը վտանգուին: Հետեւաբար, շահողի մը կողմին կը գտնուի կորստեղծող մը:

Մեր պատմութիւնը, — ինչո՞ւ ծածկել — առաւելապէս կորուստներով պատկուած է, եւ ցանցաւ թիւ մը կը կազմեն լաղթանակները: Պիտի ըսենք՝ մարդկային թուաբանակի պակաս, քաղաքական անհեռատեւութիւն, վտանգներու դէմ միութեան չզոյրութիւն: Վերջա-

պէս բազմատեսակ եւ պատճառներով, որոնք մեր մշակութեամբ պայման երկնակամարն են: Երբ գիտենք թէ փոքրաթիւ են, գիտենք նաեւ թէ բարձր արժանիքներով եւ ստեղծագործական կարողութեամբ օժտուած մոլորակներ են: Եւ, անհրաժեշտ կան չէ որ մեր այդ օժտումները մեզի տուած ըլլայ մինչեւ քառերորդ դար տակաւին եւ ապրելու իրաւունքը: Կար մը, որ ամէն շրջանէն աւելի տիպիկ ունենալու իրաւունքը կուտայ մինչեւ իսկ ամեն անհնա՞ւն ու խառնակ մոլորակները: Իսկ երբ ան գիտէ հասնել բարեւոր ռազմավարութեան, անպայման կ'ընենք՝ որոշ յաջողութիւն մը, փոքր չէ թէ ան ըլլայ առժամապէս անգոհացողի ու պակասաւոր: Իրաւունքներու պաշտպանութեան մէջ ոչինչ կը կորստի, եթէ նոյնիսկ առեւելի մը համար զայն հերոգութեան գտնուին:

Նախապայման է հասկացողութեամբ դիմադրել խոչընդոտները եւ ըլլալ հետեւողական:

ԳԻՏՈՂ

ԱՊՐԻԼ 24-Ը «ՀԱՅԿ. ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐ» ՀՈՉԱԿՈՂ ԶՈՅԳ ԲԱՆԱԶԵԻԵՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԵՑԱՆ ԳՈՆԿՐԷՍԻՆ

մը ջնջումով պայմանաւորւած ուրիշ ցեղի մը յառաջ-խաղաղօրէն անարդարութեան ճանաչումը:

Մերակուտական Դրեքըն-նի մերկայացուցած բաժանուելու S.J. 43 համաձայն է H.J. Res. 132ին: Բանաձայն ցարդ մեցուկ կանգնած են Մերակուտականի Ալ-ֆոնսո Ս. Ամաթ, Փիք Ուիլսոն եւ Գարի Լեյնս:

«Հայկական Յեղափոխութիւնը, — յայտարարեց Դրեքըն բանաձայն մերկայացուցած միջոցով, — պատմական զոհերական դէպքերէն կը գատնող իր մպատակով, վարչագործութեան եւ որպէս դարուս առաջին ցեղասպանութիւնը: Տագնապը կ'երկարի այնքան երկար որքան որ գոյութիւն ունի ամենք, որ կ'ուրանմ ցեղասպանութեան պատմիչը եւ կ'աշխատի վերագրել պատմութիւնը, հակառակ այն իրողութեան որ ջարդը իսկ փաստագրուած է եւ փաստաւորուած է անգնող օր տասնամակններուն: Մենք պարտականութիւն ունինք յիշելու Հայկական Յեղափոխութեան գոհները: Ինչպէս որ 20րդ դարուն աւելի ուշ պատահած դէպքեր փաստեցին, աշխարհ դաս մը չարութեամբ այս ջարդէն: Մենք չենք կրնար ետ դարձնել անցեալի դէպքերը, սակայն

կրնանք եւ պարտինք մահաւոր կայտարարել պահելու համար այս զոհերական յիշատակը, որպէսզի օգնենք ապագայի մամբ բարբարոսութեանց կանխումին:

Ներկայացուցիչ Թոմի Գալիս, որ անցեալ տարի մերկայացուցած էր Հայկական H.J. 192 բանաձայն, իր կարգին յայտարարեց. —

«Հայերը հպարտ ժողովուրդ մըն են, որոնք մշակութային ժողովուրդ են: Բոլոր մերկայացուցած էր Հայկական H.J. 192 բանաձայն, իր կարգին յայտարարեց. —

«Հայերը հպարտ ժողովուրդ մըն են, որոնք մշակութային ժողովուրդ են: Բոլոր մերկայացուցած էր Հայկական H.J. 192 բանաձայն, իր կարգին յայտարարեց. —

Տար. էջ 15

«ՀԱՅԲՐԵՆԻ ԵՐԳ ՈՒ ԲԱՆ» ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆ Գ.
ՀԱՏՈՐԸ

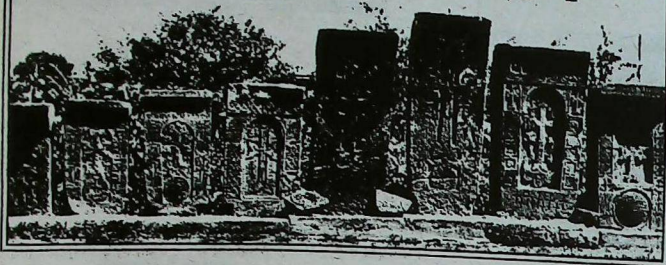
պատասխում է միայն մեծերի հետ, իսկ մեծերի մէջ՝ շատ քչերին»։ Երեկոյթի ընթացքին ծանօթ արուեստագէտներ արտասանած են Պարոյր Սևակին տուտելյաբաբ սիրային բանաստեղծութիւններ։

կարկ հուրեալ այս դէմը օտար
ափերուն ցրած հայր բեկորն
րէն հաաքէ, գրի առնէ, նորա-
քէ հայրենի երգն ու բանը, ա-
զգաբաւկան տոմսիկ արժեքնը
եւ իր կեանքի մայրամուտն
Հայաստան վերադառնալու է
րախտագէտ սերունդներու
յանձնէ իր փրկած մասունքները

Մեծ քանակությամբ որակեղ արտադրանք կ'ապահովե «Հայքնապակի» արտադրական միադրաման Արտաշատի մասնաճյուղի մոտ ինքնաշխատ գիծը:

ԽԱՉՔԱՐԵՐԻ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

Վարդերես գարակեօղևան

Ժ

Ժամն է կարծես կարճելու՝ ամփոփելու իմ այս երկարաշունչ յօդածառը:

Խաչքարերի հետքերով մեր արշան ու յարակից աշխատանքները շարունակում են և դեռ պիտի շարունակունեն մինչև նախատեսված հատորի աւարտն ու հրապարակումը: Արքայապետ Ծաղիկեանը մի կողմից, լուսանկարիչը (հասանաբար ե՛ր լուսանկարիչները, կեանքը ցոյց է տալիս, որ մի լուսանկարիչի քրտինքով չի կարելի աշխատանքը ամփոփել) միւս կողմից մաղուր, հետազոտում, նորանոր հիւթեր են կուտակում ու մէկտեղում, առաջին հնարաւոր լաւագոյն մի աշխատանքով խաչքարերը՝ Հայկական խաչքարերը իրենց լիւս պայծառութեամբ մօզ ենթադրեցնելու համար: Սպասենք ու մտախօսենք, որ այդ աշխատանքը կ'աւելանալու նաեւ մեր մշակութային հիմնադրամների, ազգային այլազան կազմակերպությունների ու անհատ բարերարների հիւթական ծաւակալութեան և նրա հրապարակումը կը պատկարարի շքեղագոյն տպագրութեամբ: Այդ աշխատը, որ նախատեսված է 48x30cm մեծածաւալ չափերի, ուր կը մեկտեղուեն 500-600 խաչքարեր, կարեւորագոյնները իրենց մանրամասներով ու ծաւալում, գիտական լուրջ մի ուսումնասիրութեամբ կը լինի խաչքարի, այդ եզակի արուեստի ներկայացման ու յետագայ այլազան ուսումնասիրութիւնների առիթ ընծալող հիմնատու մի աշխատանք:

Խաչքարերի արուեստը, այլ չէն ո՛չ միայն իր արժանի տեղն ու ուշադրութիւնը պէտք է գրաւի համաշխարհային մարդկային մշակույթում, այլե՛ր պէտք է մանրակրկիտ ու հետեւողական ուսումնասիրութիւնների արժանանալ իր ընդգրկւած անսահման հարստութեամբ: Այդ արուեստը չհետազոտուած, չպարզաբանուած անթիւ-անհամար հարցեր ունի, որոնք սերտ կապեր ու աւելորդութիւններ ունեն, ոչ միայն մեր պատմութեան, այլև կիրառական արուեստի, հայ ժողովրդի տիեզերական պատկերացումների, աշխարհայփիլիսոփայական հասկացողութիւնների հետ:

Խաչքարերի դիտողական գարահանաշինքի իմացաբանական քովանդակութեան պարզաբան

ումը, ոչ միայն քրիստոնէական, այլև նախաքրիստոնէական հասկացողութիւնների հետ է կապուած: Չարդանաշինքի զգալի մասը գալիս են Ուրարտական, Հիթիթական շրջաններից: Հիթիթական բարձրաքանդակներում, Ուրարտական որմնակարներում առատօրէն հանդիպող արեւի գունդը, պատահական չի կարող դրսևորուել Տիգրան Մեծի թագում, Աղթամարի Սք. Խաչ եկեղեցու նուիրատուական յօրինումներից Գագիկ Արծրունու թիկնոցի եզրերը միացնող ճարմանդ-կոճակում են խաչքարերում՝ խաչաթելերի ծայրերում կամ առհասարակ խաչքարերի ընդհանուր յօրինումներում: Նույնը կարելի է ասել եւ ավստիկայի՝ կեռ խաչի եւ կամ լատիւնական շրջանակ-պտուտակների մասին:

Խաչքարերում հիմնական մշակող խորհրդանշանը, նոր հաստատի խորհրդանշանը՝ վերախառնատրուած խաչն է: Բայց խաչը այստեղ ներկայանում է ոչ թէ լոր հասկացողութեան, այլ լատիւնական, յարատեւութեան նշան, կենաց ծառի հասկացողութեան: Խաչը ծնունդ է առնում իր ողջահայեաց երկարածիգ ներքեւի թելում իրար միացող տերեւափնջերից՝ քրտնափնջերից: Իսկ վերեւի ուղղահայեաց թելից դուրս եկող նուտ ու խաղողի ողկոյզով՝ պտղաւորում: Այս երկու տպաւորութիւններն էլ շատ են օգտագործուել հայկական բարձրաձևակերպի քնկիւնների՝ մեր նախահայրերի կողմից: Նույն խորհրդանշանը է լատիւնական, բեղմնատուրման, իսկ խաղողը առատութեան, սնունդի-գորացողի, աստուածատուր պարգևի: Այս պատկերացման ազդեցութեան տակ չէ՛, որ գինին դարձաւ Քրիստոսի՝ Տիրոջ արեան այլաբանական խորհրդանշանը: Խաչքարերում ո՛չ նուտը, ո՛չ էլ խաղողը չի կարելի դիտել սուկ գարդ ու զարդանաշխ: Նրանց արաբէս առատօրէն օգտագործումը շատ հին անցեալների հասնող, խոր արմատներ ունեցող իմացաբանական քովանդակութեան պատճառն է: Թէ ոչ, այդ զարդանաշխան ողորդում ինչո՞ւ պէտք չէր ընդգրկուեր մեր բնաշխարհին շատ բնորոշ այլ պտղատեսակներ էլ՝ դեղձն ու խնձորը, տանձն ու ծիրանը...: Ես Առիճի հին գերեզմանում, ուր անելի բաճ հարիր խաչքար էր համարակալուել ու իրենց տե-

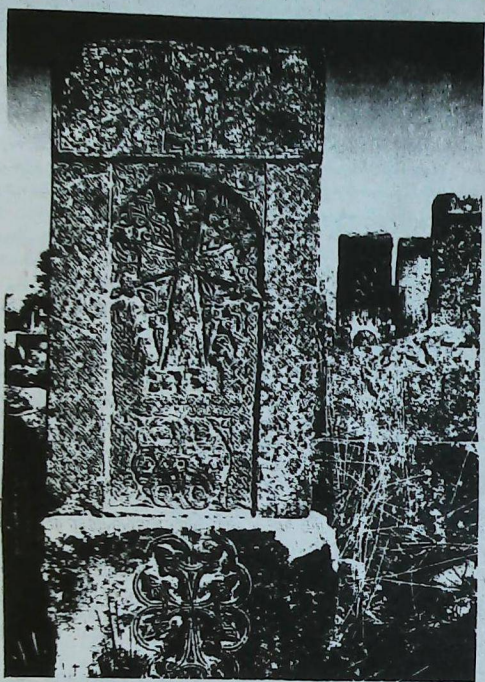
ղերն էին կանգնեցուել, տեսայ մի խաչքար, ուր բացառաբար բանդակուել էր խաչաթելի ներքեւի մասում երկու զաւար ստեպիդ: Թէ՛ ինչպէ՛ս կը մեկնաբանուի այս երևույթը թողնում եմ մեր այսպէս հետազոտողներին, նրանց հիմնատրուած, մասնագիտական պարզաբանումներին:

Խաչքարերը, որոնց նախորդէին էին քառակող յուշարձան-կոթողներն ու յուշարձան սիւնների վերելում կանգնեցած թեւաւոր խաչերը, յետ-արաբական շրջանին մէջ ներկայանում են հակաթաճել սալաքարերի վրայ փորագրուած: Այդ խաչքարերը հիմնականում չունեն շրջերկրներ, եթէ ունեն էլ դրանք շատ պարզ են, մանրակրկիտ չմշակուած, գլխաւոր մտահոգութիւնը այստեղ խաչն է՝ «կենաց ծառ» խաչը: Չունեն այս սալաքարերը հետզհետէ դառնում են ուղղանկյուն-քառանկյունաձէլ, սկսում է զարգանալ շրջերկրում, որը կամաց կամաց ճախանալով կարծես դառնում է ինքնուրույն միատր, խաչքարերը սիրունացնելու, նրանց հաւանական միապաղաղութիւնը վերացնելու համար: Այս զարգացումը անելի ճիշդ է դիտել, հաւանաբար, հակառակ ուղղութեամբ. խաչքարերը միապաղաղութիւնից փրկելու համար հետզհետէ սկսում է զարգանալ շրջերկրն ու ձուանել սալաքար, տեղի է տալիս ուղղանկյուն-քառանկյունին, որ շրջերկրը անելի կանոնաւոր ու յարմարագոյն կարող էր զարգանալ: Բայց ես այս յետաշրջման մէջ տեսնում եմ, XI-XII-րդ դարերում «տեղաբարձացում» ձգտելու միտումը, որը շատ բնորոշ էր այդ ժամանակուայ հատուածում մեզ շրջապատող գերեզմոր ունեւոր շրջանակներում: Դա ոչ միայն իսլամի բերած արգելքների հետեւանքն է, այլև, թէ՛ աբեղեական ճաշակի, թէ՛ հարաւտութեան եւ գոյութեան ցուցադրման արգասիք:

Խաչքարերի սկզբնական շրջանում մենք չենք տեսնում յետագայում կանոնիկ դարձած վարդեակներն ու լայնաճակատ քիւրերը: Վարդեակները արժի առանձնաբար ուսումնասիրել ու պարզել նրանց իմացաբանական քովանդակութիւնը: Իսկ քիւրեր, թում է, հիմնականում զարգացել են հետզհետէ պահանջ դարձած արձանագրութիւնների համար: Սա էլ իր երթին պարզաբանման,

մանրակրկիտ ուսումնասիրութեան կարիքն ունեցող հարց է: Լուրջ ուսումնասիրութեան կարիքն ունեն նաեւ բնական գծերով ներկայացուած տերեւ ու մրգերի վերացական զարդանաշինքի անձման փուլերն էլ: Այդ գործընթացը դիտուել է նախ, կարծես նույնի վրայ բանդակուած արեւի գունդերով, որը հետզհետէ զարգացել ու վերածուել է տերեւանաշինքի: Խաղողի ողկոյզներում էլ, նախ դիտուել է հատիկների ընդգոծում գծերի հերթական նուագումով ու վերացումով, որի փոխարէն յետագայում սկսել են տերեւազարդել: Նույն է պարագան նաեւ ծնող արմատների տերեւափնջերի՝ քրտնափնջերի համար:

Խաչքար չի կրկնում, մի ուրիշ խաչքարի գարահանաշխումն ու յօրինումները ամբողջութեամբ: Հակառակն յորի, երբ ասեն, որ խաչքարերը իրենց յօրինւածով նույնն են, ի վերջոյ զիստոր հիւթը խաչ-կենաց ծառն է, որը մի տեղ անընդհատ կրկնում է, բայց այդ կրկնութեան մէջ չկայ, չես կարող գտնել ոչ մի «կրկնութիւն»: Խաչքարերի արուեստում ոչ միայն նույնատիպ յօրինւածքում օգտագործուել են իրար երբեք չկրկնող մանրամասների տարբերութիւններ, այլազանութիւն, այլև նույն խաչքարում աշխատել են եւ չգրուած օրէնք է եղել՝ չկրկնել նույնիսկ նույնակերպ զարդանաշինքը: Կրկնութիւններ դիտուել են

Խաչքար Առիճի գերեզմանոցից: Ուշադրութիւն դարձրէք քիւի ճախազարդերին, արեւի գունդը եւ. իսկ խաչի թելերի ներքեւում ստեպիդներն են փորագրուած:

Այստեղ պարզաբանման միայն սիմետրիկ՝ զուգահեռ, աջ ու ձախ կողմերում դասաւորուած զարդանաշինքում միայն, այն էլ ոչ միշտ: Սա միօրինակութեան մէջ, բազմազանութեան հասնելու յարաւել ստեղծագործական աշխատանք է, ստեղծագործութեան միջոցով իրար յարաւել յարմար, պարզապէս: Հին շրջանի խաչքարերի տիեզերական չորս ունեւոր կը կուտ, կուտ, կուտ, որոնց խաչքարերի մի մասում դիտուել է նույնիսկ, խաչը ծնող արմատները չկրկնելու միտում: Եթէ մի կողմում խաչն էլ բանդակուած որպէս ծնող արմատ, հանդիպակալ կողմում տերեւափունջն է կամ խաչի ճախիկն իմաստը խորհրդանշող հասկացողութեան արտայայտման միտումներ: Խաչը նախաքրիստոնէական շրջանում խորհրդանշել է տիեզերական չորս ունեւորի՝ հողի, ջրի, արեւի (երկինք) ու քամու:

Անաստիկ այս ու այլ հարցերով յազգած ու չմեկնաբանուած, առաջին հայեացքից նույնն են թուող, խաչքարերի գեղարուեստական աշխարհը: Այստեղ պէտք է ընդգծել նաեւ, այն մեծ իրաւաստութիւնը, որը շատ բնորոշ է խաչքարերին, ոչ մի

միայն սիմետրիկ՝ զուգահեռ, աջ ու ձախ կողմերում դասաւորուած զարդանաշինքում միայն, այն էլ ոչ միշտ: Սա միօրինակութեան մէջ, բազմազանութեան հասնելու յարաւել ստեղծագործական աշխատանք է, ստեղծագործութեան միջոցով իրար յարաւել յարմար, պարզապէս: Հին շրջանի խաչքարերի տիեզերական չորս ունեւոր կը կուտ, կուտ, կուտ, որոնց խաչքարերի մի մասում դիտուել է նույնիսկ, խաչը ծնող արմատները չկրկնելու միտում: Եթէ մի կողմում խաչն էլ բանդակուած որպէս ծնող արմատ, հանդիպակալ կողմում տերեւափունջն է կամ խաչի ճախիկն իմաստը խորհրդանշող հասկացողութեան արտայայտման միտումներ: Խաչը նախաքրիստոնէական շրջանում խորհրդանշել է տիեզերական չորս ունեւորի՝ հողի, ջրի, արեւի (երկինք) ու քամու:

Խաչքարերը ոչ միայն ունեն հիմնական տարբերութիւններ իրենց յօրինւածքներում ըստ օգտագործման նպատակների, այլև ունեն, ընդգծուած մշակման տարբերութիւններ

«ՅՈՅՆԵՐՆ ԱՆ, ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐՆ ԱՆ ԿԸ ՍՈՍԿԱՆ ՄԵԶՄԷ»

10,000 ԹՈՒՐԲ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐ Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ Կ'ԵՐԹԱՆ

Թուրքիոյ Վարչապետ Թուրքուտ Էօզալ անցեալ շաբաթ այցելեց Միացեալ Նահանգներ տեսակցութիւններ ունենալու համար Ամերիկայի պետական շրջանակներու, գործի մարդոց ինչպէս նաեւ Ամերիկայի իր հայրենակիցներուն հետ:

Նիւ Եորքի իր կեցութիւնը բոլորովին անշտար անցաւ: Եթէ նոյնիսկ Էօզալի շրջապատը անպաշտօն հանգստանք ունէր, նման անշտարացում մը անյարիր կը նկատուի, նկատի առնելով որ Թուրքիան «ոսմականարու-թեան միջնաբերդն» է Ս. Միութեան հարաւ, Ամերիկայի գիտակիցն է եւ կարենաւ դեր մը ունի Ատլանտեան Ուխտի շրջագիծին մէջ:

Փետրուար 6ին, Թուրքիոյ վարչապետը կարգ մը գործ-

ընթացքներու եւ գործադարներու հետ տեսակցելէ ետք յայտարարած է Թուրքիա ինքզինք պիտի պարտադրէ ամբողջ աշխարհին, քանի որ զօրաւոր է, եւ հիմա թէ՛ Յունաստան եւ թէ՛ Պուլկարիա կը սարսափին իրմէ: «Եթէ հարկ ըլլայ, - րոտմ է Էօզալ, - մէկ միլիոն մարդ կը դրկենք այն երկիրը ուր թուրքին ձայնը լսելի չէ, եւ կը լսեն թուրքին ձայնը»:

Ուշիկներէ մէջ Թուրքուտ Էօզալ տեսակցած է Պետական Քարտուղար ձորձ Շուլցի եւ Նախագահ Ռեյնի հետ: Սպիտակ Տան այցելութիւնը եղած է անպաշտօն եւ թղթակիցներ չեն ընդունւած տեսակցութեան որակը Նախագահին հետ տեսակցութիւնը տեւած է կէս ժամ եւ «քննարկուած են հրատար-

հարցեր»:

Թուրքիոյ եւ Սովետական Միութեան միջեւ ստորագրուած է համաձայնութիւն մը, որուն գործակցութեամբ առաջին անգամ 10,000 թուրք գործաւորներ պիտի կրնան Ս. Միութիւն երթալ աշխատելու համար:

Թուրք յանձնակատարներ Սովետական Միութեան այլազան քաղաքներու մէջ գործ պիտի հայթայթեն բազմա-հազար ներածուած թուրքերու:

Ըստ թրքական աղբիւրներու, սովետական իշխանութիւնները որոշեր են, որ Թուրք աշխատաւորներու բնակեցման կեդրոնները տախտակորմով եղբոր ինչ որպէսզի անոնք «կարելի եղած չափով հետո Բուս-ժողովուրդին»:

Շաբ. էջ 13-էն

ըստ դպրոցի եւ ժամանակա-րջանի: Հետաքրքիր ու կա-ռուկ հարց է նաեւ դիտել ու ճշտագրել այդ բոլոր հո-սանքների խաչաձեւումն ու փոխադրեցութիւնները, ըստ

ԽԱՂԱՐԵՐԻ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

ժամանակահատուածի պատ-մական պայմանների: Այդ, մենք պարտաւոր ենք խաչքարերի աշխարհը, նրանց արուեստի ու կրօնաւար-հով մէկ ծանօթացնելու, հե-

տախուզելու, ուսումնասի-րելու եւ իրաւացիօրէն հաւար-տանալու:

ՎԵՐՋ

Շաբ. էջ 14-էն

մագաղութային իմաստով եւ պետական ճանաչողութեան նշանակութեամբ:

Ճաշկերոյթէն ետք ներ-կաները երկարօրէն յամե-ցան հիւրերուն շուրջ եւ հարցումներ ուղղեցին հիւ-րերուն ազգային խնդիրնե-րու շուրջ:

Յաջորդ օր, վերադարձի իրենց ճամբուն վրայ հիւ-րերը հաճոյքն ունեցան այ-

ցելելու Ռուբէն Սեւակի յի-շատակին նուիրուած տուն-թանգարանը, ուր բացի Սե-ւակի ձեռագիրներէն եւ անձ-նական առարկաներէն ներ-կայացուած են՝ Տէր եւ Տիկ-Յ. Զիլինկիրեաններու գե-ղեցիկ մէկ հաւաքածոն՝ հայ-կական արժէքաւոր նկարնե-րու:

Իրենց քառօրեայ այցելու-թեան ընթացքին, Երուանդ

Ազատեան իր զանազան ե-լոյթներով, յստակ եւ իրա-տեա վերլուծութիւններով մեր ազգային միութեանկան եւ քաղաքական կեանքին ու նաեւ կատարեց գործնական առաջադրանքներ, որոնք մեծապէս օգտակար պիտի ըլ-լան մեր զանազան կազմա-կերպութեանց յետագայ գործունէութեան:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՔԷՇԻՇԵԱՆ

ԱՊՐԻԼ 24-Ը «ՀԱՅԿ. ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»...

Շաբ. էջ 9-էն

տարաբեց. «Պարտական եմք մէկ միլիոնէ աւելի անմեղ աշխուհի, կիներու եւ մա-նուկներու, որոնք բնա-ջրնուեցան Թուրքիոյ կող-

մէ, հետապնդելու ճշմար-տութիւնը ինչ կը վերաբերի հայկական ցեղասպանու-թեան եւ ցոյց տալու զանոնք (թուրքերը) պատասխանա-

տու՝ մարդկութեան դէմ այդ ոնիրին»:

Հայկական Համագումա-րին վարիչ Ռոս Վարդեան

ըսաւ, թէ այս տարուան բա-նածելը՝ H.J. Res. 192 - եր-կու ձեւով տարբեր է անցեալ տարի ներկայացուածէն: Առաջինը՝ անուանումն է բանածելին, որ այս տարի տնտեսութեան 1915ի Հայ-կական Ցեղասպանութեան Յիշատակումի Ազգային Օր, մինչ անցեալ տարի անուան-ւած էր Մարդու դէմ Տմար-դութեան Ցեղատաղութեան Ազգային Տօն: Երկրորդը՝ բնագրին մէջ կը յիշատակուի Հայկ. Ցեղասպանութեան

գործադրող որպէս Օսման-եան Կայսրութիւնը 1915-1923, նախ քան բրիտանական հանրապետութեան հաստա-տումը: Այս ձեւով յստակ կը դառնայ, որ բանածելը չէ ուղղուած ներկայ բրի-տանական կառավարութեան դէմ, այլ՝ իր նախորդներուն»:

ՎԻՍԷՆԹԷ ԼՈՓԵՍԻ ԱՆԿԻՒՆԸ

ՄԵԾ ՊԱՀՔԻ ՕՐԵՐՈՒՆ

Մարտի 1ի կիրակին Բուեն Բարեսինդան էր: Հաւատա-կալին համար այնուհետեւ կը սկսի Մեծ Պահքի ապաշխա-րութեան եւ հոգեւոր խորհրդածութեան շրջանը: Եկեղե-ցին, յատուկ պաշտամունքներով, կը հրաւիրէ իր զաւակ-ները դարձի ու զգնումի, որպէսզի ամէն մարդ որ մոյո-րութեան մէջ է, ապաշխարութեան միջոցաւ ինքզինք մաք-րելով՝ վերագտնէ ուղիղ ճանապարհն ու քրիստոնէական-յիւ ապրելակերպ:

Մեծ Պահքի հոգեւորայ օրերուն՝ Վիսենթէ Կլոսիւսի Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ մէջ, ամէն կիրակի, յաւարտ Ս. Պատա-րագի եւ ամէն Ուրբաթ, գիշերուան հսկումներուն պիտի տրուի քարոզչարք՝ համապատասխան Ս. Գրական ըն-թերցումներով, ստորեւ տրուած կարգով:-

ՈՒՐԱԹ, 6 ՄԱՐՏ, ժամը 21ին.- Քարոզի նիւթ՝ Ինչ է Մեղքը: Արդի յառաջացեալ մտայնութիւնը կրնա՞յ հերքել Մեղքը:

ԿԻՐԱԿԻ, 8 ՄԱՐՏ, ԱՐՏԱՔԱՄԱՆ.- Քարոզի նիւթ՝ Բա-ցատրութիւն Ս. Պատարագի:

ՈՒՐԱԹ, 13 ՄԱՐՏ, ժամը 21ին.- Քարոզի նիւթ՝ Հօր եւ զաւակներու յարաբերութիւն: Երկը եւ կրտսեր սերունդ-ներու փոխ-յարաբերութիւն:

ԿԻՐԱԿԻ, 15 ՄԱՐՏ, ԱՆԱԿԱԿԻ.- Քարոզի նիւթ՝ Ծարու-նակութիւն Ս. Պատարագի բացատրութեան. Բ. Մաս:

ՈՒՐԱԹ, 20 ՄԱՐՏ, ժամը 21ին.- Քարոզի նիւթ՝ Աշխար-հի նիւթական բարիքները ինչո՞ւ հոգեւոր մնայուն ար-մէքներու չվերածել:

ԿԻՐԱԿԻ, 22 ՄԱՐՏ, ՏՆՏԵՍԻ.- Քարոզի նիւթ՝ Հարունա-կութիւն Ս. Պատարագի բացատրութեան. Գ. Մաս:

ՈՒՐԱԹ, 27 ՄԱՐՏ, ժամը 21ին.- Քարոզի նիւթ՝ Ազօթ-որ. Ազօթի պայմանները, Ազօթի գերն ու ազգեցու-թիւնը:

ԿԻՐԱԿԻ, 29 ՄԱՐՏ, ԳԱՏԱՆՈՐԻՆ.- Քարոզի նիւթ՝ Հա-րունակութիւն եւ վերջ Ս. Պատարագի բացատրութեան. Դ. Մաս:

ՈՒՐԱԹ, 3 ԱՊՐԻԼ, ժամը 21ին.- Քարոզի նիւթ՝ Տէր Զիտուի երկրորդ Գալուստը:

ԿԻՐԱԿԻ, 5 ԱՊՐԻԼ, ԳԱՄԱՏԵԱՆ.- Քարոզի նիւթ՝ Խոստո-վանք եւ Հաղորդութեան պատրաստուիլ:

Կը հրաւիրենք հաւատացեալները հոգեւոր ինքնամփո-փումի եւ քրիստոնէական ջերմեանդութեան արծարծ-ման՝ Մեծ Պահքի առիթով:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Ս. ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

CHADA Refrigeración

Venta, instalación, mantenimiento y service de Cámaras Frigoríficas • Heladeras comerciales Freezers • Bebederos agua fría • Conservadoras Aire acondicionado central Experiencia y garantía avaladas por la colectividad

HONDURAS 4861. CAP.

72-1724

Panadería Oriental

de Juan Der Ghazarian e hijos

PAN Y EMPANADAS ARABES

Domingos abierto - Descuentos a instituciones

ATENCION: SI UD. NOS TRAE EL RELLENO,

NOSOTROS LE HACEMOS EL LEHMEYUN

GORRITI 4719. CAP.

T.E.: 71-7924

Su café molido al gusto oriental

Gran Visir

Boedo 510.

T.E.: 97-4753

ESTUDIO JURIDICO

Dr. Bautista Kuyumdjian

Dr. Gabriel E. Williams

Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams

Tucumán 1438 - Piso 7º

Tel. 40-6809/7112/49-7049

CASA Rivera

CORALLO, CUFARO Y CIA.

Remises

Sepellos

Traslados

Jubilados, pensionados, cónyuges y filiares. sin cargo

Av. Córdoba 4802

T.E.: 773-2800/772-3288

Meditaciones de una docente

(viene de pág. 7)

vano, y podamos seguir sintiéndonos orgullosos de nuestras eficientes instituciones.

Gracias a Dios, tenemos todos los medios materiales, humanos y económicos y estamos demostrando haber llegado a la madurez propicia para emprender la tarea.

Honorables dirigentes, generosos benefactores, sacrificados padres, jóvenes entusiastas, compatriotas:

¿Podemos ya dar comienzo a la acción orgánica de poner el sistema educativo de la colectividad armenio-argentina en el

puesto de vanguardia?

Mary Estela Djordjalian
de Minoian

ex directora

Esc. Incorpo. "Isaac

Bakchellian"

Esc. N° 14 de Avellaneda

Esc. N° 54 de Lanús

(*) Ver revista "Ateneo", N° 32/38, marzo-sept. 1967, art.: "Cómo podríamos mejorar nuestras escuelas armenias" por Alis Ezequiel. Revista "Hai Gueiron", mayo-agosto 1968, art.: "Nuestras ocupaciones educacionales" (en idioma armenio), por la misma autora.

La lengua es poesía fósil

(viene de página 8)

innato que cada hijo de armenio trae al mundo para crecer, a la par de nuestros hermanos asiáticos y del mundo.

«Հայոց ազգը արարած աշխարհին յայտնեան յայտնեից կարող է համարման ցոյց տալ, թէ ինչքան հոգի ունի, ինչքան»

կամաց գործիքին, սրտի հաստատարին... հայոց ազգը անուն էլ ունի ու իրան հաստուն ու լեզուն սինչեւ էս օրը իր արժեք գնովը պահեց, հասցրեց՝ որ սեկ ազգ էլ ա էսպէս օրինակ չունի»:

(Խաչատուր Աբովյան):

Daniel Doroumian

Karasunk:

Con motivo de cumplirse una renta días del fallecimiento de nuestro querido esposo y padre.

SAHAG SARKISSIAN

el domingo 15 de marzo próximo, haremos oficiar una misa de "karasunk" en su memoria, en la Iglesia "Surr Hagop" de Valentín Alsina.

Por la presente, invitamos a todos los que quieran honrar su memoria a estar presentes en la misa.

Su esposa,
sus hijas e hijos políticos

Confitería "Armenia"

PRODUCTOS ORIENTALES

T.E.: 71-4571

Scalabrini Ortiz (ex Canning) 1317

TERKA

S.A.C.I.F.I. y A.

Fábrica de tejidos

Fábrica:

Sarandí 2899. San Justo. Bs.As.T.E.: 651-1651/0634

Administración y ventas:

Moreno 1235. Cap. T.E.: 37-3829/37-6102

COCINA ARMENIA

TOPIG

(de 8 a 12 personas)

INGREDIENTES:

2 tazas de garbanzos,
6 tazas de agua caliente,
2 papas chicas, hervidas con cáscara,
1 y 1/2 cucharadita de sal,
pimienta negra, recién molida.

Relleno:

3 cebollas grandes, cortadas en julianas,
2 cucharadas de agua,
1/4 de cucharadita de pimienta de Jamaica,
1/4 de cucharadita de comino en granos,
1/3 de taza de piñones,
1/3 de taza de pasas de uva,
3/4 de taza de tahine,
sal,
pimienta negra recién molida.

Para servir:

aceite,
páprika o canela,
gajitos de limón,
perejil picado.

PREPARACION:

Colocar los garbanzos en remojo, durante 24 horas.

Transcurrido ese tiempo, quitarles la cáscara, licuarlos o pasarlos dos veces por la procesadora.

Pelar las papas hervidas y pisarlas bien.

Agregar los garbanzos al puré. Condimentar con sal y pimienta a gusto. Amasar y reservar.

Colocar la cebolla en una sartén con el agua indicada y mantener sobre el fuego durante diez minutos. Retirar antes de que se haya evaporado todo el líquido y verterlo en un bol.

Condimentar la cebolla con la pimienta de Jamaica, el comino y la canela. Agregar los piñones y mezclar bien.

Añadirle el tahine; volver a mezclar y condimentar con sal y pimienta, a gusto.

Tomar cuatro lienzos finos, de 50 centímetros de lado y remojarlos en agua hervida por unos minutos. Retirar del agua y escurrir.

Colocar los lienzos sobre la mesada. Dividir la mezcla de papas y garbanzos en cuatro porciones, una para cada lienzo.

Distribuir una porción sobre la tela, alisarla con una espátula, hasta cubrir veinte centímetros.

Disponer en el centro de la pasta, una cuarta parte del relleno de cebolla y alisarlo un poco.

Unir los extremos opuestos del lienzo hacia el centro, de tal modo que la

pasta de garbanzo cubra el relleno.

Atar cada "topig" que se logra, sosteniéndolo suavemente con un hilo, de modo que no salga el relleno.

Proceder del mismo modo con los lienzos restantes, hasta terminar con la pasta de garbanzos y el relleno.

Lenar una cacerola con agua, hasta la mitad; agregarle una cucharada de sal.

Cuando esté por romper el hervor, colocar un "topig" dentro de la cacerola y cocinar durante diez o quince minutos, hasta que flote pero que se sienta firme al tacto.

Una vez cocido, retirarlo del fuego y colocar debajo de un chorro de agua fría.

Desatar cuando el topig aún esté tibio e invertirlo en una fuente.

En el momento de servir rociar con aceite, perejil picado, canela o paprika a gusto. Adornar el plato con rodajas de limón y cortar en porciones.

Nota: si quiere darle sabor distinto, puede condimentar el topig con una mezcla de jugo de limón y aceite de oliva.

Estimada lectora:

Si usted tiene alguna otra versión sobre las recetas de "Cocina Armenia" que semanalmente publicaremos en esta columna y quiere darla a conocer, o tiene alguna otra receta de su especialidad, que aún

no haya sido publicada, envíela a nuestra Redacción, con sus datos, y gustosamente haremos participes a nuestros lectores de su inquietud, tal como lo hemos hecho en varias oportunidades.

¡Gracias!

SURFING

Teléfono de push-jerry push
ribb-morley-vestibulo

Ropa Interior Varian
Ropa deportiva Cammen

Javelle 2488. Larra 377.
Puyrredón 358 (1032 Capital)
T.E.: 47-1361

EL PROFESIONAL LOS RECETA BARTAMIAN LOS DISEÑA SU HIJO LOS PREFIERE LINEA PIE/RECTOR DE ORTOPEdia BARTAMIAN

Calzado Correctivo

CALZADO CORRECTIVO
A PRUEBA
DE CHICOS
CALIDAD Y
DISEÑO

Calzado Deportivo

PLANTILLAS
CORRECTORAS

Ortopedia Bartamian
también les pone
a sus pies

ARTICULOS DE ORTOPEdia EN GENERAL

Descuentos desde el 30% a Otras Bases.
Consulta con su Orto Social sobre otros beneficios.

Bartamian
Ortopedia

Av. Belgrano 1899 Tel. 45-5213 Bs. As.
Av. 7 N° 1134 Tel. 3-4635 La Plata

Periódico Armenio

"SARDARABAD"

de la
ASOCIACION CULTURAL
TEKEYAN

Redacción y Administración
Cnel. Niceto Vega 4170
1414 CAPITAL FEDERAL

T.E.: 771-2530
Horario de atención: Lun. a ven.
de 10.00 a 19.00 hs.

Registro Nac. de la
Propiedad Intelectual
278.318

Director

MIHRAN SARAFIAN

Corresponsales, receptores de
aviso y suscripciones en
PRASIL

Sr. Hrair Chahinian

Av. Corrientes 191 Ap. 84

Cap. 00570 San Pablo

T.E.: 813-6731

URUQUAY

Dr. Pedro Deslaurier

Benito Blanco 875, Ap. 201

T.E.: 703-1114 Montevideo

CORONDO

Sr. Luis Sourvenian

Camacur 148

3.000 - CORONDO -

T.E.: 81-4883